

Властивості інформації

Партико Зіновій

Кафедра журналістики та засобів масової комунікації

НУ "Львівська політехніка"

Львів, Україна

partyko@ukr.net

The small number of publications that systematically describe property of information are marked. It is proposed to divide properties of information into: (a) common properties, that is common to all, without exception, types of information, and (b) specific properties, that is unique to certain types of information. Among the common properties of information are the next: quality, quantity, value, validity, complexity, compression and novelty. Among the specific properties of mass information are the next: relevance, representativeness (completeness), availability, adequacy, timeliness, accuracy (psycholinguistic, linguistic), clarity, aging (information, publications), forgetting and dissemination. The definition of these properties are proposed.

Ключові слова: інформація, властивості, характеристики, загальні, специфічні, види

Традиційно в соціальних комунікаціях вивчають методи обміну інформацією, але дуже мало або й взагалі не вивчають саму інформацію, хоча обміну (пересиланню) підлягає саме вона.

З урахуванням сказаного, як об'єкт цього дослідження будемо розглядати саме інформацію, а предметом його будуть її властивості. Мета дослідження полягає в тому, щоб дати систематизований огляд цих властивостей.

Розглядаючи властивості інформації, найперше потрібно відзначити те, що вони можуть бути різними залежно від того, який конкретно вид інформації мають на увазі. Так, наприклад, одні властивості має програмна інформація (кількість зафіксованих у ній команд відповідної мови програмування, кількість розгалужень, циклів тощо), а зовсім інші — масова. Кажучи іншими словами, ці властивості іноді можуть не перехрещуватися. Беручи це до уваги, уточнимо, що об'єктом цього дослідження будуть загальні властивості інформації, тобто ті, які притаманні всім без винятку її видам. Специфічні властивості, тобто ті,

що притаманні лише якимсь окремим її видам, розглядатися не будуть.

До загальних властивостей інформації будемо зараховувати такі: якість, кількість, цінність, достовірність, складність, компресованість і новизна. Розглянемо ці властивості детальніше, при цьому, враховуючи жанр цієї публікації (тези), будемо обмежуватися лише переліком цих властивостей.

Якість інформації охоплює цілу низку її характеристик.

За формою інформація має такі види: параінформація, образна, символна й структурна.

За модальністю інформація є реальна, псевдореальна, ірреальна, невизначена.

За істинністю в інформації можна виокремити: реальну [істинну, хибну (паралогізми й обман, або брехня), нереальну (вигадки, дезінформація) й невизначену. Окремо тут стоїть замовчування.

За нормованістю виділимо інформацію унормовану й помилкову.

Інші якості інформації: псевдоінформація, субінформація, метаінформація.

Кількість інформації — це її загальна властивість, яка визначає її обсяг. Кількість інформації можна як вимірювати, так й оцінювати.

Вимірювання кількості інформації здійснюють у бітах чи похідних одиницях (байтах, кілобайтах, мегабайтах і т. д.).

Оцінюють кількість інформації в авторських аркушах; в символах, словах, реченнях, абзацах і т. д.; в одиницях часу (секундах, хвилинах, годинах тощо).

Цінність інформації — це її загальна властивість, яка визначає ступінь досягнення кібернетичною системою мети за допомогою отриманої інформації.

Оцінювання цінності інформації можливе двозначне (цінна, нецінна) і багатозначне (наприклад, у відсотках).

Достовірність інформації — це її загальна властивість, яка визначає неспотворену частку в копії документа стосовно його оригіналу.

Виокремлюють такі види: достовірна й недостовірна інформація.

Визначають або у формі коефіцієнтів (ймовірності неспотвореності знаків), або у відсотках від загального обсягу повідомлення.

Складність інформації — це її загальна властивість, яка визначає ступінь того, наскільки відомим для отримувача інформації є алгоритм побудови повідомлення.

Виокремлюють складність синтаксичну й семантичну.

Для текстової інформації визначають за рівнями складності. Традиційно використовують сім рівнів, хоча в принципі кількість рівнів може бути й значно більшою. Таку складність визначають або у формі коефіцієнтів, або у формі відсотків.

Компресованість інформації — це її загальна властивість, яка визначає відношення обсягу трансформованої копії повідомлення до обсягу оригіналу.

Виокремлюють два види компресованості: ущільнення й розширення.

Ступінь компресованості визначають або у формі коефіцієнтів, або у формі відсотків.

Новизна інформації — це її загальна властивість, яка визначає величину тієї частки повідомлення, отриманого отримувачем, що відсутня в його банку інформації.

Види новизни: контекстна, реципієнтська, суспільна (або абсолютно нова).

Поки що одиниці вимірювання чи оцінювання новизни не запропоновані. За припущенням, новизна може вимірюватися у кількості нових слів або нових речень (тверджень) стосовно бази даних отримувача інформації.

Перелік специфічних властивостей інформації покажемо на прикладі масової інформації. До таких належать: актуальність, репрезентативність (повнота), доступність, достатність, оперативність, точність, зрозумілість, старіння забування й розпорошення.

Актуальність — це відповідність теми інформації повідомлення потребам реципієнтів.

Репрезентативність (повнота) — це ступінь точності відображення повідомленням стану процесів чи об'єктів генеральної сукупності.

Доступність — це обмеження, які суспільство накладає щодо надходження інформації до різних груп реципієнтів чи окремих громадян.

За доступністю виокремлюють інформацію загальнодоступну (відкриту, регульовану адміністративно й регульовану фінансово), конфіденційну і таємну.

Достатність — це властивість аргументів повідомлення забезпечувати доведення тези, виконане за правилами логіки.

Виокремлюють інформацію достатню й недостатню.

Оперативність — це інтервал часу з моменту якоїсь події до моменту отримання реципієнтами повідомлення ЗМІ про неї.

Точність має два підвиди: лінгвістичну й психолінгвістичну.

Психолінгвістична точність — це ступінь відповідності (а) між дійсністю та уявленням про неї автора, (б) між уявленням автора й тим, як він його відтворив у повідомленні, та (в) між самим повідомленням і уявленням, яке виникло в реципієнта про це повідомлення.

За умови виділення дійсної, комунікативної та реципієнтської точності можливі 18 комбінацій значень цієї точності.

Лінгвістична точність — це ступінь відповідності значення слова у повідомленні (з урахуванням впливу контексту) його значенню в тлумачному словнику.

Розрізняють такі ступені точності слововживання: точне, частково неточне та повністю неточне.

Зрозумілість — це властивість, яка забезпечується вмінням реципієнтів розпізнавати знаки повідомлення, підставляти замість них значення знаків, встановлювати зв'язки між окремими знаками, ставити у відповідність цим значенням і зв'язкам фрагменти реального, псевдореального чи ірреального світу, виконувати над знаками логічні операції, а також визначати мотиви й цілі автора повідомлення.

Зрозумілість (читабельність) частково пов'язана зі складністю, зокрема семантичною. У текстових редакторах вимірюється так само за сімома рівнями.

Старіння має два підвиди: старіння інформації, та публікацій.

Старіння інформації — це процес зміни в часі її властивостей.

Старіння публікацій — це показник, який пов'язує дату їх публікування з кількістю посилань на ці публікації.

Забування — це показник, який описує здатність живих істот втрачати інформацію залежно від часу, який минув від моменту її сприйняття.

Розпорошення — це залежність між кількістю публікацій на певну тему й тією кількістю видань, у яких вони опубліковані. Описується законом Бредфорда.